

Zdravotní účinky a rizika pracovního prostředí

MUDr. Vladimíra Lipšová & kol.

Centrum hygieny práce a pracovního lékařství, SZÚ

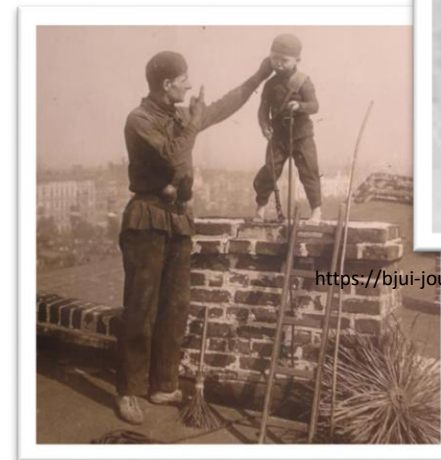
30 let monitoringu zdraví a životního prostředí

5. 12. 2024

Živnostenské choroby

- 1700 - Bernardino Ramazzini
 - *De Morbus Artificum Diatriba*
 - 54 zaměstnání - vliv chem.l., prachu, kovů
- 1775 - Percival Pott
 - karcinom scrota u kominíků
 - saze – první potenciální karcinogen
- 1925 – 1. seznam nemocí z povolání ILO
 - 1925 - antrax, otrava olovem, otrava rtutí
 -
 - 1980 – rakovina plic a mezoteliom z azbestu
 -
- **průmyslový a společenský kontext**

<https://bjui-journals.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1464-410X.2011.10487.x>

<https://www.chimneysolutions.com/blog/child-chimney-sweeps/>

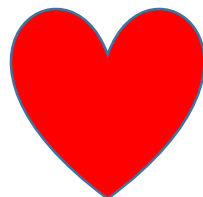
Rizika pracovního prostředí

PRÁCE → KATEGORIZACE PRACÍ (registr KaPr)

RIZIKOVÁ PRÁCE → NEMOCI Z POVOLÁNÍ (registr NRNP)

RIZIKO → SNIŽOVÁNÍ RIZIK?!

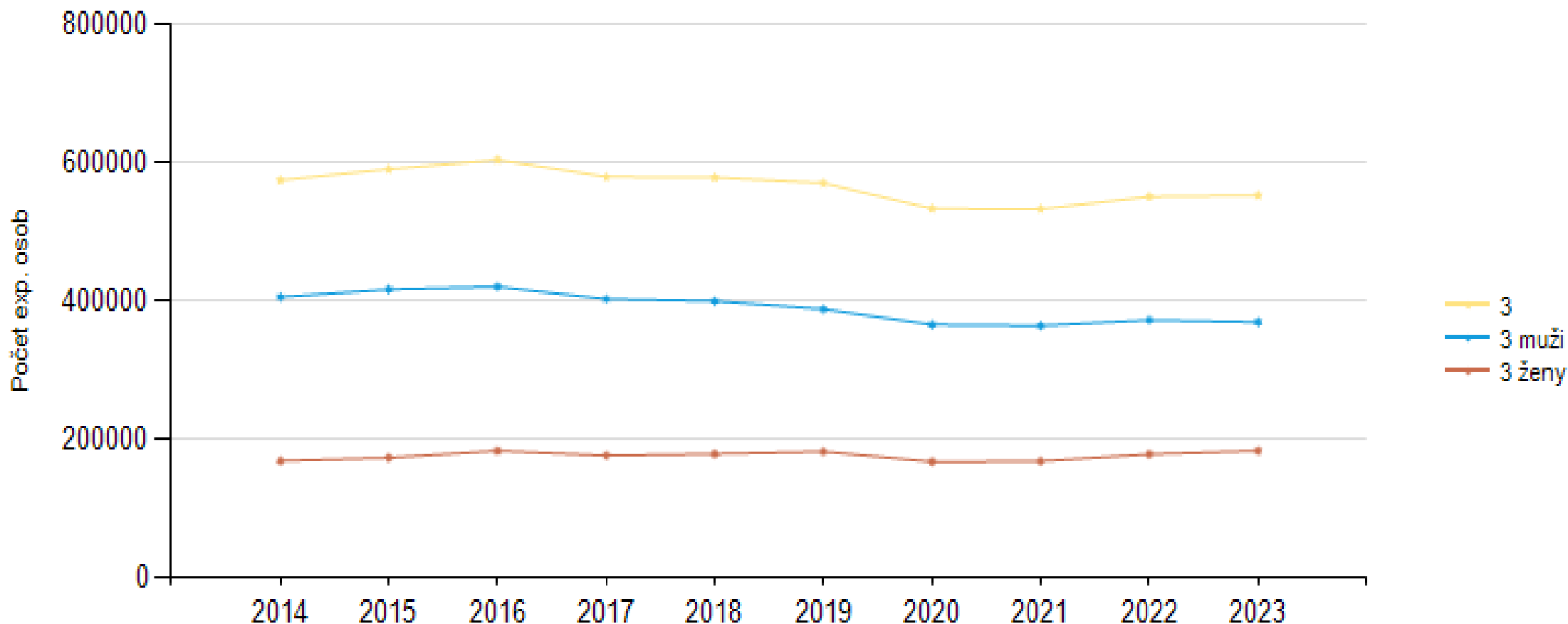
ZDRAVÍ

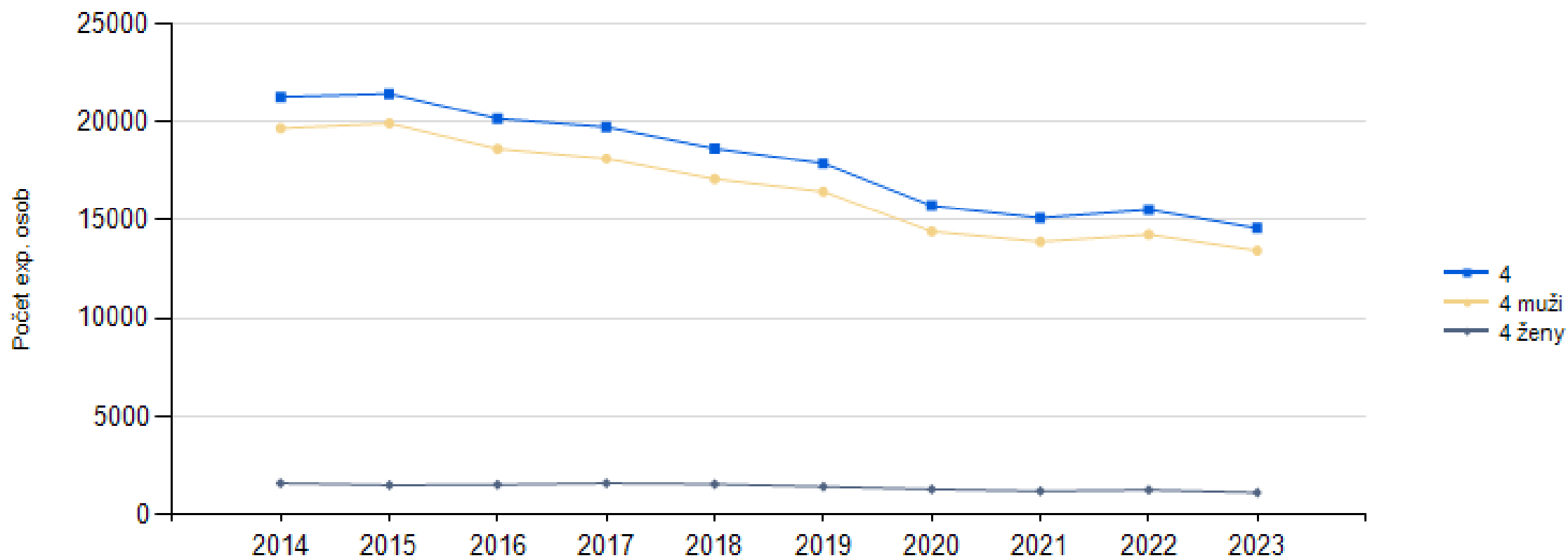
Vývoj a historie registru kategorizace prací

- **První kroky v evidenci pracovních podmínek (70. a 80. léta)**
 - neexistoval oficiální registr
 - kraje prováděly pravidelné inspekce na pracovištích
- **Zavedení kategorizace prací po roce 1989**
 - práce byly rozděleny do čtyř kategorií, od nejnižší (1 – běžná pracovní zátěž) až po nejvyšší (4 – extrémní riziko)
 - zaměstnavatelé měli povinnost kategorizovat pracovní pozice podle rizikových faktorů (např. hluk, vibrace, chemic.l.)
- **Založení oficiálního registru kategorizace prací (1990s)**
 - nástroj pro sledování a kontrolu rizik na pracovištích, čímž se podpořil přehled o zdravotních rizicích na úrovni státu.
- **Modernizace a digitalizace registru (2000s)**
 - informace v reálném čase, což usnadnilo monitoring
- **Rozšíření a propojení registru s dalšími databázemi (2010s)**
 - v r. 2014 byla zavedena možnost elektronického podávání hlášení a sledování kategorizace online
 - lepší koordinace mezi zaměstnavateli, hygienickými stanicemi a státními orgány

KaPr - vývoj počtu exponovaných osob v kategorii 3 (1. 1. 2014 - 31. 12. 2023)

KaPr - vývoj počtu exponovaných osob v kategorii 4 (1. 1. 2014 - 31. 12. 2023)

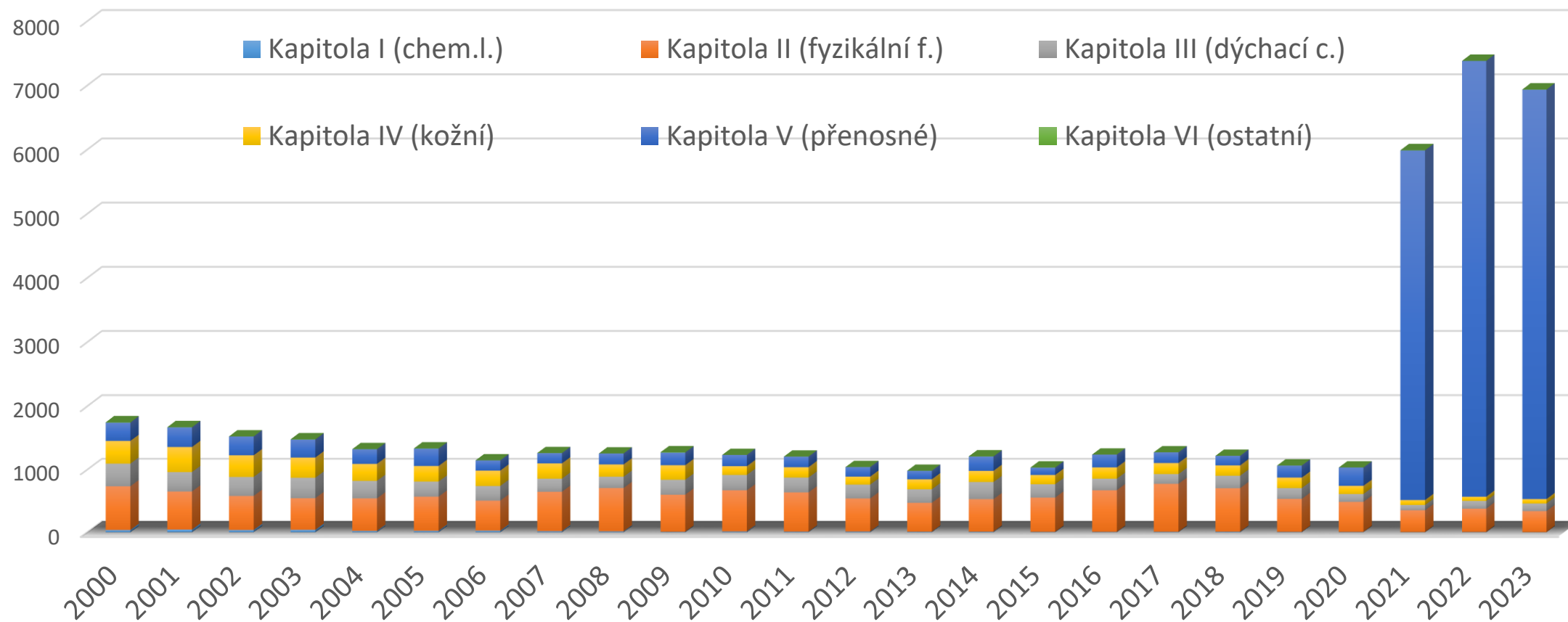
Národní registr nemocí z povolání

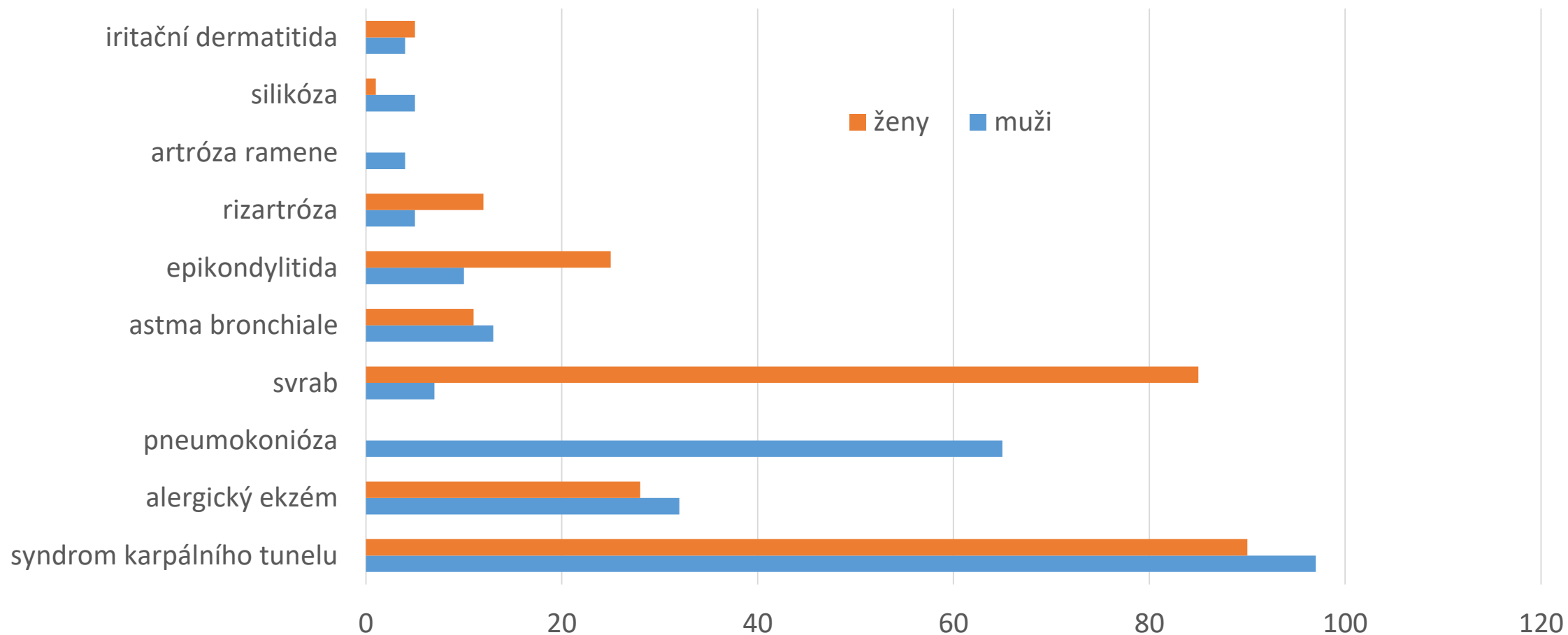
- Statistické sledování nemocí z povolání v ČR
 - od 1973
- Národní registr nemocí z povolání
 - Založen v 1991
 - Zahrnuje přiznané případy nemocí z povolání
 - Statistické přehledy každý rok
 - Od r. 2004 součástí ÚZIS
- <https://szu.cz/publikace-szu/data/registr-nemoci-z-povolani/nemoci-z-povolani-v-ceske-republice/>

NZP 2000 - 2023

2023 – nejčastější dg (mimo covid-19)

Co a jak hodnotit v budoucnosti?

Průmyslový kontext...

... a sociální kontext

- stárnoucí pracovní populace
- zvyšující se pozornost pracovníků ke zdravotním rizikům
- pandemie
- důsledky klimatických změn

Děkujeme za pozornost

chppl.@szu.cz

vladimira.lipsova@szu.cz

podpořeno MZ ČR – RVO („Státní zdravotní ústav - SZÚ, 75010330“)